

การจัดการเรียนรู้ โดยใช้กระบวนการวิจัย

ชัยพนธ์ รักงาม*

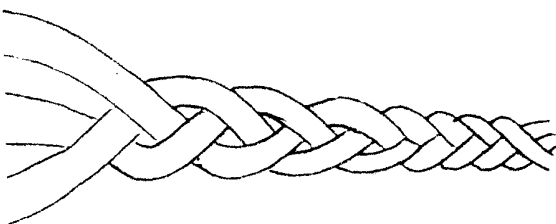
การจัดการกระบวนการเรียนรู้ ตามแนวการจัดการศึกษาที่ระบุไว้ชัดเจนใน พ.ร.บ.การศึกษา พ.ศ. 2542 หมวด 4 คือ จะเน้นผู้เรียนสำคัญที่สุด ผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ การจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ

ในการจัดการกระบวนการเรียนรู้ ต้องคำนึงถึงสาระการเรียนรู้ กิจกรรมการเรียนรู้ วิธีการเรียนรู้ สื่อการเรียนรู้ การประเมินการเรียนรู้ และการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้

สำหรับองค์ประกอบสำคัญของการเรียนรู้ที่กล่าวถึง และเน้นย้ำเป็นประจำ ได้แก่ สาระ, กิจกรรม, วิธีการ, สื่อ และการประเมินผล จนเห็นเป็นเรื่องปกติที่ปรากฏให้เห็นทั่วไปในแผนการ

สอน แต่การวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ เป็นเรื่อง ที่ควรจะต้องผสมผสานให้อยู่ในวิถีชีวิต ประจวบเกลียว เชือกที่มีความผูกพันเป็นเส้นเดียวกันไม่ใช้งาน วิจัยจะแปลกแยกออกมาเป็นส่วนเกิน

ผู้สอนที่จะเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญต้องให้ ความสำคัญกับกระบวนการวิจัยที่จะกล่าวในรายละเอียดต่อไปด้วย

* หัวหน้าหน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 5 ราชบุรี

การวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ เป็นเรื่องของการทำงานเชิงระบบ ท้าทายทั้งครูผู้สอนและนักเรียน ซึ่งสามารถนำไปใช้ในกิจกรรมโครงการได้อย่างดี เพราะเป็นการเริ่มต้นจากความอยากรู้ ใช้วิธีการที่เป็นวิทยาศาสตร์ในการหาคำตอบ และสรุปลงอย่างมีเหตุผล น่าเชื่อถือ

เพราะการได้ข้อค้นพบที่ชัดเจนจะบ่มเพาะนิสัยที่ดีมีเหตุผลและไม่เชื่ออะไรง่าย ๆ หรือหลงมกายนั่นเอง แต่จะสร้างกระบวนการคิดอย่างเป็นระบบในสมอง ใช้การสังเกต การจดบันทึกและการวิเคราะห์ปัญหา จนได้ข้อมูลที่ยืนยันได้ว่าเป็นปัญหาที่แท้จริง ก่อนจะดำเนินการแก้ปัญหาและสามารถพิสูจน์ได้ ภายหลังการทดลองแล้ว

ดังนั้นการวิจัยจึงไม่ใช่สิ่งแปลกแยกไปจากบทบาทหน้าที่ ที่ครูปฏิบัติอยู่เป็นประจำ

ผู้วิจัย คือ ครูผู้สอนในชั้นเรียน ดังนั้นข้อมูลก็เป็นของนักเรียนในชั้นที่สอน การเก็บข้อมูลใช้เครื่องมือที่มีอยู่แล้ว เช่น แบบทดสอบ สมุดบันทึก แบบฟอร์มการสังเกต จากการทำงานเป็นกลุ่ม หรือการทำงานเอกเทศ ที่สามารถสะท้อนกลับไปถึงผู้เรียนได้

เมื่อผู้สอนให้ความสำคัญกับผู้เรียนและรู้ปัญหา หรือความต้องการจากนักเรียนแต่ละคนแล้ว จะช่วยส่งเสริมให้ครูกิดค้นรูปแบบ วิธีการสอนใหม่ ๆ อันจะนำไปสู่การพัฒนาการเรียนรู้ในห้องเรียน เรียกว่า วิจัยในชั้นเรียน (CAR: Classroom Action Research)

การวิจัยในชั้นเรียนจึงเป็นการบูรณาการวิธีการปฏิบัติงานกับการพัฒนาองค์ความรู้ที่เกิดจากการปฏิบัติ จุดเน้นของการวิจัยในชั้นเรียน คือ แก้ปัญหา การเรียนรู้ หรือ พัฒนาการสอนของตนเอง แล้วเผยแพร่ผลการวิจัยไปยังผู้อื่นต่อไป

ประเภทสื่อ (สื่อประดิษฐ์)

ประเภทกิจกรรม(การเรียนการสอน)

ผลจากการวิจัยจะทำให้ผู้เรียน เรียนอย่างมีความสุข สนุกกับการเรียน อาจจะได้รับสื่อที่เป็น สิ่งประดิษฐ์คิดขึ้นมา หรืออาจได้วิธีการจัดการเรียนการสอนแบบใหม่ ที่เก็บรวบรวมไว้จำนวนมาก ๆ เพื่อหยิบมาใช้ในโอกาสต่อไป

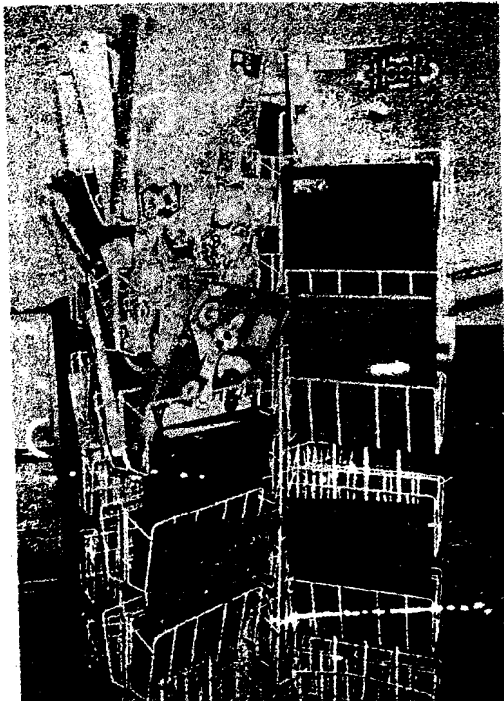
ครูผู้สอนจึงจำเป็นต้องให้ความสำคัญกับอาชีพครู หรือพูดสลับคำ คือ ครูอาชีพ ซึ่งในอนาคต ที่กฎหมายเขียนไว้ชัดเจนว่า จะเป็นวิชาชีพชั้นสูง ตามมาตรา 52 ศ.ดร.ปรัชญา เวสารัชช ไดกล่าว โดยสรุปว่า

“ครูจะถูกประเมินผลงานวิชาการให้สามารถเลื่อนระดับไปได้เรื่อย ๆ จากความชำนาญการ ไปสู่ครูผู้ทรงคุณวุฒิ จนเงินเดือนเทียบเท่าระดับซี 11 ได้ แต่ต้องมีความชัดเจนว่า ครูที่ได้เงินเดือนระดับสูง จะต้องมีความรู้ระดับสูงเช่นกัน และต้องมีความชัดเจนในกระบวนการกำหนดมาตรฐาน ผลงานและการประเมินด้วย ไมเช่นนั้นจะตอบสังคมไม่ได้เลยว่า ทำไมครูจึงได้เงินเดือนสูง”

การวิจัยในชั้นเรียน จะเป็นเครื่องยืนยันว่าครูที่สอนจะมุ่งมั่น ผู้เรียนให้รู้จักคิด และสร้างองค์ ความรู้ใหม่ขึ้นมา เพราะผลผลิตจากการวิจัยจะดูได้จากชิ้นงานที่เป็นสื่อการสอนและที่ตัวผู้เรียนใน ที่สุด

สอดคล้องกับเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครู ของคุรุสภา พ.ศ. 2537 โดยเฉพาะมาตรฐานที่ 11 ที่กล่าวถึงการแสวงหาและการใช้ข้อมูลข่าวสารในการพัฒนา

การแสวงหาข้อมูลเพื่อการพัฒนาในที่นี้ คือการหาข้อมูลกับผู้ที่เกี่ยวข้องมากที่สุด ถ้าเป็นครู

ก็ต้องหาข้อมูลนักเรียนแต่ละคนให้มากที่สุด รู้ว่า นักเรียนถนัดเรียนอะไร ถ้ามีปัญหา จะมีด้านใด และ ถ้าเป็นไปได้ จะมีแฟ้มสะสมงานของนักเรียนแต่ละ คนที่สามารถใช้เป็นข้อมูลวางแผนการสอนได้ เหมือนกับหมอที่จะมีประวัติคนไข้ จะสามารถ วินิจฉัยโรคถูกต้อง จ่ายยาได้ตรงอาการของโรค

ดร.โกวิท ประวาลพฤกษ์ ได้บรรยายไว้ ว่า “กีฬาอเมริกันฟุตบอล จะมี Play Book 200-300 แบบเมื่อจะเล่นจริง ๆ จะเลือกมาประมาณ 20-30 แบบ เฉพาะที่จะมาสู้กับทีมนั้น ๆ ครูก็จะมี Play book เป็นร้อย ๆ แต่ถ้าสอนเด็กเรื่องนี้ เด็กแบบนี้ ก็เอา Play Book ฉบับนี้มาใช้ นี่แหละ จึงจะเรียกว่า มืออาชีพ”การมีข้อมูลของนักเรียนมาก จะมีประโยชน์อย่างยิ่งที่จะใช้ประกอบการตัดสินใจ จัดกิจกรรมการเรียนรู้ได้อย่างถูกต้อง แม่นตรง

สรุปความสำคัญของการวิจัย จึงต้องเริ่มตั้งแต่การสังสมข้อมูลของนักเรียนให้มากโดยเฉพาะ
ตระหนักถึงความแตกต่างในกลุ่มผู้เรียน ซึ่งเป็นเหตุผลพื้นฐานที่จะทำการวิจัยในชั้นเรียน
(Classroom Action Research) ให้ได้ผลดีที่สุด

บรรณานุกรม

โกวิท ประวาลพฤษ. (2543) บรรยายในการประชุมปฏิบัติการจัดทำวารสารชุดปฏิบัติการเรียนรู้
ระหว่างวันที่ 2-7 เมษายน 2543.

คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ,สำนักงาน. (2542) พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ
พุทธศักราช 2542. บริษัทพรักหวานกราฟฟิค จำกัด

ครูสภา,สำนักงานเลขาธิการ, (2540). เกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครูของครูสภา พ.ศ.2537.
โรงพิมพ์ครูสภาลาดพร้าว 2540.

ปรัชญา เวสารัชช (2543) เงินเดือนครู-ผู้บริหารยุคปฏิรูป : สัมภาษณ์พิเศษ มติชนรายวัน.
28 พฤษภาคม 2543

วิชาการ,กรม. กระบวนการพัฒนาแฟ้มผลงานของนักเรียน. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ครูสภาลาดพร้าว,
2542.

———. การประเมินผลจากสภาพจริง. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ครูสภาลาดพร้าว, 2542.

———. วิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์กรมศาสนา, 2542.
